

2018-07-19
N2018/04197/FÖF

Näringsdepartementet

Tillväxtverket
Box 4044
102 61 Stockholm

Uppdrag att stärka förutsättningarna för industrialisering och tillverkning i Sverige

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar, mot bakgrund av regeringens strategi Smart industri och handlingsplanerna till denna och i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget, åt Tillväxtverket att stärka förutsättningarna för företag att industrialisera och tillverka nya produkter i Sverige.

Det långsiktiga syftet med uppdraget är att bidra till målet i regeringens strategi Smart industri genom starkare synergier mellan innovativa företag, industri och innovationsmiljöer samt ökade möjligheter för industriföretag att stärka sina affärsmöjligheter genom en breddad kundbas.

Inom ramen för uppdraget får Tillväxtverket avsätta 4 miljoner kronor 2018. Regeringen beräknar att avsätta 16 miljoner kronor 2019 för samma ändamål. Utgifterna ska belasta det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:5 Näringslivsutveckling, anslagsposten 8 Näringslivsutveckl - del till Tillväxtverket. Högst 7 procent av medlen får användas för programanknutna kostnader.

Tillväxtverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2020. I redovisningen ska Tillväxtverket redogöra för hur myndigheten vid genomförandet har samverkat med myndighetens övriga uppdrag som är relaterade till Smart industri samt redovisa myndighetens slutsatser rörande behov och metoder för att stärka förmågan att industrialisera innovationer i Sverige.

Tillväxtverket ska i genomförandet av uppdraget samverka med Verket för innovationssystem (Vinnova), RISE Research Institutes of Sweden AB

(RISE), Swerea AB och företrädare för svenska inkubatorer och forskningsparker.

Tillväxtverket ska vidare samverka med Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser för att skapa goda möjligheter till utvärdering och lärande från genomförandet.

Åtgärder som bedöms utgöra statligt stöd ska hanteras inom ramen för existerande stödordningar.

Närmare om uppdraget

Målet med uppdraget är att stärka förutsättningarna för företag att industrialisera och tillverka nya produkter i Sverige. Målet ska nås genom

- ökad kunskap hos innovativa företag och innovationssystemets aktörer om möjligheter i Sverige för tillverkning av prototyper, pilotserier, respektive i full skala,
- utvecklad matchning som kopplar ihop aktörer som har produktidéer eller prototyper med aktörer som kan erbjuda relevant tillverkningskapacitet, och
- ökade möjligheter till rådgivning kring val av produktionsstrategi för företag som har produktidéer eller prototyper.

Uppdraget består av två delar. Den första, mindre delen, avser en kartläggning av befintliga lokala, regionala och nationella initiativ för att synliggöra eller matcha utbud och efterfrågan på tillverkningskapacitet. Kartläggningen ska tillgängliggöras i lämplig kanal, exempelvis verksamt.se. Den andra delen, huvuddelen av uppdraget, består i att fördela medel till projekt hos aktörer i innovationssystemet som sammantaget kan främja delmålen ovan.

Tillväxtverkets ska utforma genomförandet av den andra delen av uppdraget så att

- projekten interagerar med och förstärker till uppdraget närliggande verksamhet i innovationssystemet,

- företagen som har produktidéer eller prototyper kan matchas mot tillverkningskapacitet över hela landet, och
- de strukturer som finansieras i möjligaste mån kan drivas vidare efter uppdragets slutrapportering med egen finansiering.

Skälen för regeringens beslut

Sverige har stärkts som entreprenörs- och innovationsnation genom tillväxt av innovativa företag. Tiotusentals nya företag startas varje år i Sverige¹, varav många är innovativa och vissa baseras på en fysisk produkt som behöver industrialiseras, det vill säga tas från produktidé till prototyp, till pilotserie och även kanske till fullskalig produktion. Även befintliga tillverkningsföretag ökar sin innovationskraft och tar fram nya produktidéer som företagen själva inte alltid kan tillverka. Kunskapen om vilka möjligheter och partners det finns för tillverkning i stor eller liten skala i Sverige hos företagen och ibland rådgivare i innovationssystemet är idag alltför låg. Det kan få till följd att företagen med produktidéer och prototyper vänder sig till internationella marknader där kontraktstillverkning är en mer utvecklad tjänst, även när produktion i Sverige hade varit ett konkurrenskraftigt alternativ. Risken finns att Sverige går miste om framtida produktionsområden. Hos stora industriföretag finns dock vanligen god kunskap om hur produktidéer kan industrialiseras.

Parallellt med denna utveckling har tekniska landvinningar gjort Sverige till ett allt mer intressant alternativ för industriell produktion. Detta är en bärande del av analysen i regeringens strategi Smart industri. En allt högre grad av automatisering i tillverkningen gör exempelvis lönekostnader mindre avgörande. Fysisk närhet mellan produktion, forskning och utveckling, liksom närhet mellan produktion och marknad, betonas alltmer för att kunna vara mer följsam i förhållande till kundernas efterfrågan och för att snabbare kunna få nya modeller och korta serier i produktion. Additiv tillverkning är exempel på en möjliggörande teknik vars allt bredare genomslag också bidrar till ett starkare band mellan produktion, produktutveckling och forskning.

Framöver kan dock stora utmaningar väntas för framför allt små och medelstora underleverantörer i form av hårdnande konkurrens från exempelvis tillväxtländer beroende av ett fåtal kunder och en oregelbunden

¹ Antalet nystartade företag 2016 uppgick till 71 825 jämfört med 70 135 föregående år, varav 44 procent var aktieföretag. Tillväxtanalys "Nystartade företag i Sverige 2016", Statistik 2017:04.

orderingång. Strukturomvandling kan snabbt påverka hela branscher. Ett exempel kan vara övergången till elektrifierade fordon, vilka som regel har färre komponenter och kräver mindre reparation, vilket påtagligt skulle kunna påverka industrisysselsättningen i Sverige. Små och medelstora industriföretag baserar i dag huvudsakligen sina nya produktidéer på egna uppslag, och har begränsat samarbete med innovativa miljöer.²

Sverige behöver därför dra nytta av fönstret för nyindustrialisering och koppla de två styrkeområdena – innovativa företag och tillverkande industri, både små och stora företag – närmare samman så att innovationer i högre utsträckning kan resultera i faktisk produktion i Sverige. Ökad matchning i detta avseende har lyfts som en prioritering i bland annat regeringens samverkansprogram för uppkopplad industri och nya material.

En utmaning för att öka synergier kan vara att många nya idéer utvecklas av små företag i tätta miljöer, samtidigt som en stor del av industriföretagen verkar i glesare miljöer. I propositionen ”En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop” (prop. 2017/18:179) framhöll regeringen sin avsikt att förstärka stödet till insatser för idé- och företagsutveckling så att innovationsmiljöer ska ha förutsättningar att utveckla sina arbetsätt med metoder för att överbrygga avståndet till de som bor och verkar i Sveriges landsbygder.

Det finns i dag regionala och lokala initiativ och verksamheter med syften som liknar detta uppdrag, ibland med viss offentlig finansiering. Uppfinnarföreningar kan exempelvis förmedla kontakter för prototyp-tillverkning. Tillverkare kan samverka för att komplettera varandra och därmed kunna ta fler typer av beställningar. Det finns också matchningsaktörer som erbjuder utvecklingstjänster åt tillverkare som vill hitta nya produktidéer eller tillhandahåller digitala sökfunktioner. Det saknas dock en helhetsbild av dessa verksamheter. Deras kunskap och metoder kan med uppdragets hjälp inventeras, skalas upp och spridas till fler regioner.

² Innovativ industri som vill växa, Nummer 2 i serien om Företagens villkor och verklighet, Tillväxtverket 2018.

På regeringens vägnar

Mikael Damberg

Johan Harvard

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM och INRÅD

Utrikesdepartementet/FH

Finansdepartementet/BA

Utbildningsdepartementet/F

Miljö- och energidepartementet/KL

Näringsdepartementet/FÖF, SUN, IFK, KSR, HL, A och RTS

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Verket för innovationssystem

Research Institutes of Sweden AB

Almi Företagspartner AB

Swerea AB

Swedish Incubators and Science Parks